

Typochondria 4

SZ4MOK/NUM3ERS

Maczó Péter

Némely kiállítás sikere, leginkább a művészek kiemelkedő elismertsége okán, előre sejthető.

Ezúttal egy, már a megnyitón sikeresnek jósolt, csoportos tipográfiai kiállítás anyagából mutatunk be néhányat.

Röviden az előzményekről: Az Aranytíz Galéria a város szívében, az Arany János utcában található. Mint annyi minden napjainkban (itthon és külhonban is), sok múlik a személyes kapcsolatokon. Így talált egymásra a TypoSzalon és a Galéria is. Szerencsés egymásra találás volt! Tavaly, tulajdonképpen az évekkel ezelőtt kezdett, *Typochondria* kiállításorozat harmadik eseményeként (a bécsi Collegium Hungaricumban tartott első, *Utazás* és a központi Szabó Ervin Könyvtárban rendezett második, *Ex libris* tárlat után) igazán tipográfusokhoz illő: *Betűk/Letters* válogatásunk

szintén szeptemberben volt látható.

Akkor még nem tudtuk biztosan, hogyan tovább? Ám tavasszal már nem csak a helyszín volt biztos, de az időpontot is kitűztük. Csak a témát kellett kiválasztani...

Így utólag könnyű vállalnom a témaadó hálás szerepét. Az idei kiállítás címe és témája – *Számok/Numbers*. Ez a spon-tán címválasztás valójában arra az alapvető szakmai tény-re utal, hogy a tipográfia lényegi eleme, építőköve a betű (és a szám). Természetesen hozzáteszem (nehogy még előttem feltalálják) már kihirdettük a trilógia utolsó témájának címét is: *Jelek/Dingbats...*

Ezek a címek nem hiába-valóan kétnyelvűek. Az előbbinél az angol letters betűt és levelet is jelenthet. A másodikon pedig a kiállítás immár nemzetközivé terebélyesedett. Szlovén hallgatók is csatlakoztak a kiíráshoz, munkáik közül

jó néhány a galériában megtekinthető.

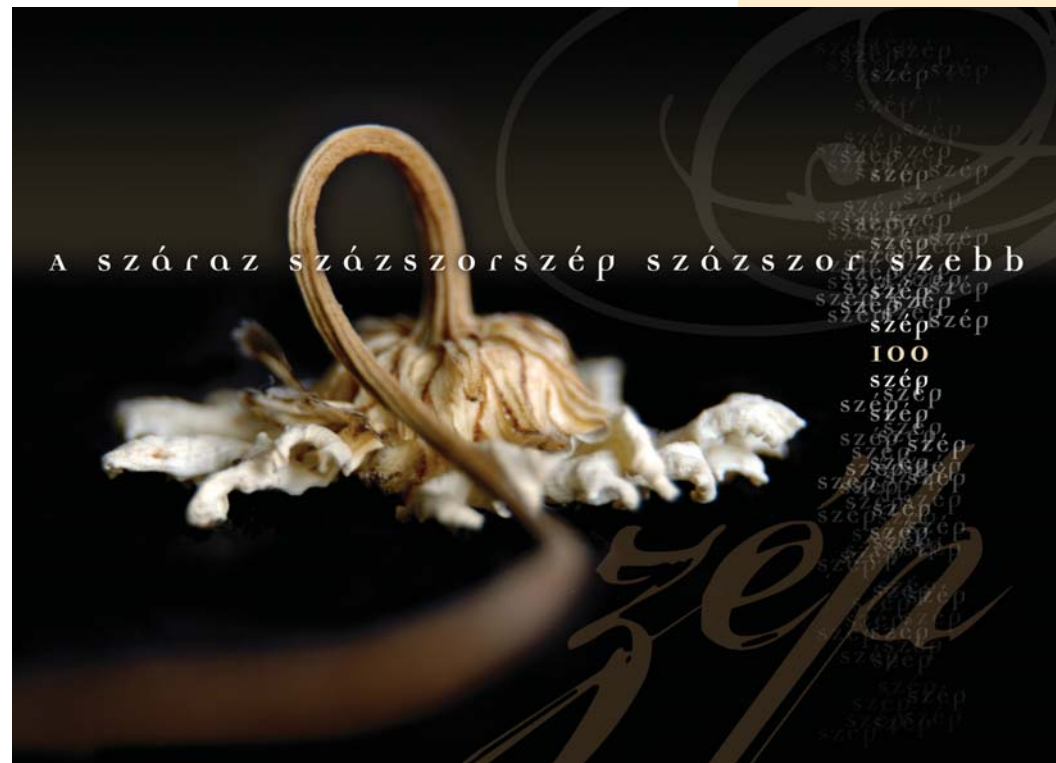
Mindenesetre ha csak a számok fölül nézzük a *Számokat*: a bemutatott munkák mennyisége kétszerese az előzőnek!

És a tervezők által leadott anyagot előzőleg bizottságilag leválogattuk. Az is kritérium volt, hogy egy alkotótól legfeljebb három munka kerülhet a falakra.

Talán csak annyi kedvezményt engedtünk meg, hogy az egyetem tipográfus hallgatói pályáztak a részvételre. Sikerral: az itt bemutatott munkák nagy része tőlük származik.

Amikor a témaválasztás után körülnéztem, magam is elcsodálkoztam: mennyire fontos és mennyire különleges, néha misztikus szerepet töltenek be életünkben a számok.

Különböző kultúrák más és más, néha azonban egybevágó értelmét látják a számoknak. Ósi közmondások és szó-

lásmondások jelzik a számok – fantázia és valóság – régtől fogva szoros kapcsolatát.

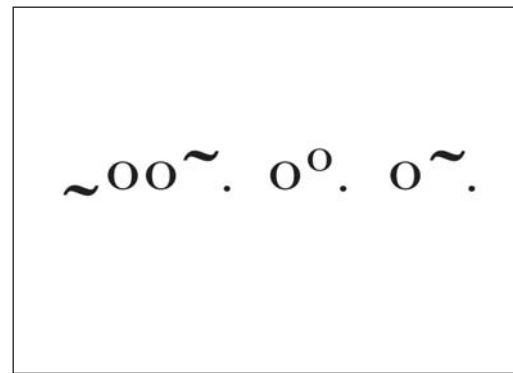
Már az írásbeliség kezdetén kitüntetett szerepük volt, elég a Szépművészeti Múzeum utóbbi kiállítására visszagon-dolnunk, ahol az indiánok csomózott *kijujja* is látható: fonatok szín és csomózás szerint: emlékeztetők, amelyek

mennyiségeket, számadatokat takarnak. És ha már az írást említjük, gyakran elfelejtjük, hogy (bár a latin révén, az európai kultúra gyökereibe kapaszkodunk), a mi számso-raink valójában arab számok.

A római számok eléggé komplikáltak. Nem tudom próbálták-e már római szá-mokkal elvégezni egy szorzást,

Az oldalpáron bemutatott munkák alkotói, balról jobbra haladva: Barka Ferenc, Kiss István Kaszta Dénes (felső, nagy kép) Kocsis Hedvig és Horváth Rita

vagy akár csak – hagyományos módon leírva – összeadni? A rómaiak nem használták a nullát! Pedig a nulla korunk digitális világának egyik pólusává lett.

Ha Jankovics Marcell *Jelkép-tár*ában elolvassuk a számok címszót, döbbenünk rá, hány sajátos értelme van minden egyes számnak, egytől kilencig. Isteni és emberi viszonylatok szoros láncolatában.

Mesés szimbolizmus és tudományos törvényszerűség egyformán a számokhoz köthető: az öreg halász három kívánságától a hét törpéig (vagy épp a hét vezérig?) mindet hallottuk már. Ismerjük a négy évszakit, a négy égtájat és a francia kártya négy színét. Tanultunk arányszámokról, az isteni és az aranymetszeti

számokat mi kívülről fújjuk (három-öt-nyolc-tizenhárom-huszonegy...), amelyeket a modern művészetek New York-i Guggenheim Múzeumban is – dekorációs díszítésként – megtaláltam.

Aztán vannak a tudományosabb összefüggések: a kör (maga is kész misztérium, ha nem gondolunk a nullára, akkor is), amelynek 360 foka az ókori naptárkészítés esendő tévedéséből fakad: azt hitték az év háromszázhatvan napos.

És ha kör: akkor rögtön a kerület- és területszámítás különös betűvel jelzett görög *Pi*-je jut eszünkbe, amelynek végtelen tizedes törtértékeit a matematikusok máig boncolgatják, a Guinness-rekordok közé sorolt részszámolási rekordjaikkal.

Mindez az eszme-futtatás talán csak a szellemi alapokra utal, de grafikus szemmel nézve a számok karakterei is sok érdekességet kínálnak.

Az egyes, mint rovás, akár a népvándorlás utáni kor emlékeztető botjain a számadások bevése is lehetne.

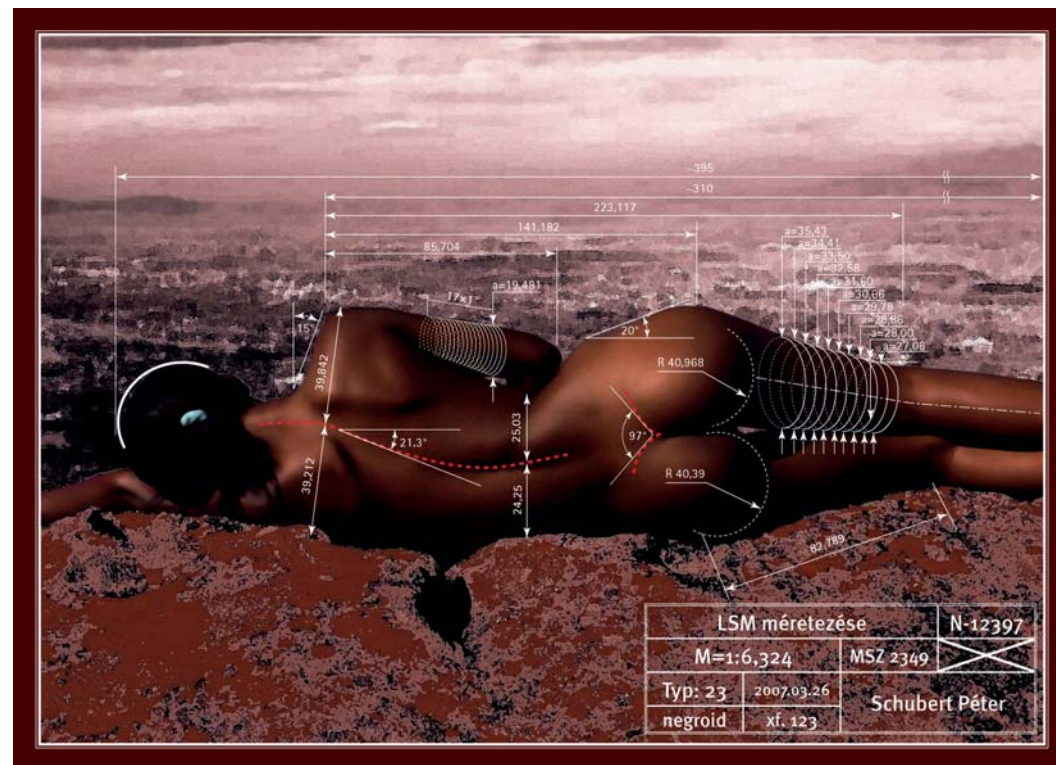
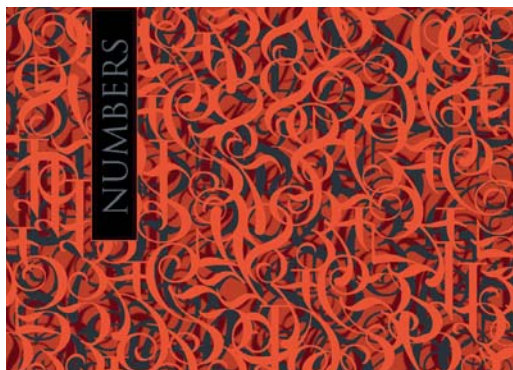
Kinek-kinek sok van a rovásán – mondjuk manapság is.

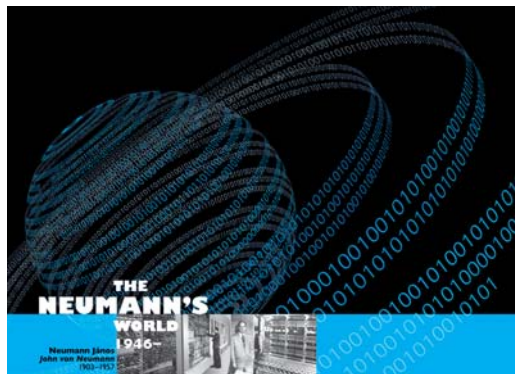
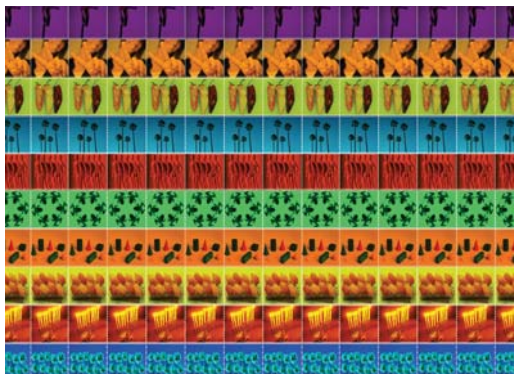
Határozottan emlékszem arra, hogy kisiskolásként, a Bécsi kapu térnél egy emléktáblán csodálkoztam rá először a márványtáblába vésett fél-nyolcasra, amely a négyest jelölte.

Vagy ingerelt a hatos szám és a kilences egybevévősége, amely azóta pikáns értelmet is kapott...

Ezen az oldalon Varsányi Kata és Maczó Péter (felső képeink), valamint Schubert Péter rejtélyes LSF című munkája szerepel

Fent: Szőnyi György és Fignár Levente munkái, az alsó képeken Nádai Ferenc, mellette Vincze Erika tipográfiai lapja szerepel

Ezek tehát a karakterek, sokféleségük a betűtípusok sajátja, és formajegyekkel minden tipográfusnak muníciót adó absztrakt rajzolatok.

Az anyag tehát beérkezett! A kiállítást a Nemzeti Kulturális Alap befogadta, és támogatta. Ennek köszönhetően (akár az első alkalommal) egy katalógus is született, melyben

minden alkotó egy grafikájával szerepel. Tudom, a kiállítás és a katalógus is, a TypoSalon néhány lelkes tagjának odaadó munkájával – szinte az utolsó pillanatban – született meg. Hálásak vagyunk és örülhetünk. A megnyitó népes baráti találkozóvá vált, ahol a tipósok számokat formázó finom mézeskaláccsal, és immár szokás

szertipó-szalons-cukkorral várták egymást és a barátokat. Hogy a hangulatból valamit átmentsek, ideírom a néhány mondatos rövid bevezetőt:

» Számok/ Numbers
...és ami előtte volt, és ami mögötte van. Grafikailag minden kifejezhető. Betűkkel, sőt számokkal is. Pedig nem sze-

retjük. A számokat talán a legkevésbé: egy rideg világ valóságát képzeljük vele. Tényeket, méreteket, és ami sajátosan rosszabb (egy kor után), éveket.

Ha rágondolunk. De itt nem muszáj. Elég a szemünket nagyra nyitni, felismerni, rácsodálkozni – mily tökéletes! Minden szám. És...

Szám minden. Esmélésünk kezdete óta (egyszer volt...) az első katarziszokon át (hétfejtű sárkány) az iskolák minden egyenletéig, számos, tudásfejlesztő megpróbáltatással. Amikor már tudjuk, mi kisebbek vagyunk, mások nagyobbak nálunknál. A végtelen vágyakozások után megismerjük az Egyetlent (prím szám ez is). Identitásunkat megsokszorozó nyilvántartásokban szerepelünk – kéretlenül. Leggyakrabban

telefonszámokkal találunk kapcsolatokat, és materiális dolgunkban tanácsalankodunk. Ahol a matéria csak pénzben érthető.

Egyenlők vagyunk egy darabig, és utána még inkább: tartunk az origóhoz. És hol vannak még az imaginárius számok? Feladatunk véges. Köztük egy ez a kiállítás, mely nem a megoldást kínálja, csupán azt, hogy megtekintsék – számosan. «

Stílusosan, befejezésül, tehát csak annyit: jöjjenek a Jelek, s bár bizonyosan lesz addig más bemutatásra érdemes téma is, még egyszer – ezer köszönet a helyet felkínáló Galériának és millió csók a typochondria sorozat elkötelezett alkotóinak, akiknek a terveiből néhányat ideválogattunk...

Az oldald páron balról jobbra haladva De la Torre Dániel és Maczó Dávid kompozíciói, az alsó nagy képen – mintegy summázatként – Mátyus Gergely, majd Szeder Balázs és Robert Sedovšek (szlovén pályázó), illetve mintegy befejezésként Egervári Réka és Turkovich György sajátos számkompozíciói láthatók.

